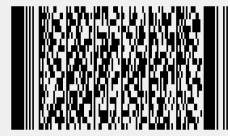

Pon, 2-10-2023, 22:19:12

T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (6) Objavljeno: 27. rujna 2023.

Potpora

Svoju članarinu ili potporu za Portal HKV-a možete uplatiti i skeniranjem koda. Otvorite svoje mobilno bankarstvo i skenirajte kod. Unesite željeni novčani iznos. U opisu plaćanja navedite je li riječ o članarini ili donaciji za Portal HKV-a.

Komentirajte

Telefon

Radi dogovora o prilozima, Portal je moguće kontaktirati putem Davora Dijanovića, radnim danom od 17 do 19 sati na broj +385-95-909-7746.

Juha od vrhunskih sastojaka Kad ti treba brz, a ukusan obrok, biraj Podravka juhe! Podrav Otvori

Poveznice

Dodajte komentar

U povodu 150. obljetnice rođenja Antuna Gustava Matoša (Tovarnik, 13. lipnja 1873. – Zagreb, 17. ožujka 1914.) i stote obljetnice rođenja Matka Peića (Požega, 10. veljače 1923. – Zagreb, 30. listopada 1999.) donosimo nizanku od osam književno-novinarskih putopisa nadahnutih djelima dvojice velikana hrvatske književnosti.

Skitnje novoga iverja (6)

Zagledan u potreseni grad, sve onečišćeniji, promatra tako Kožarićev Matoš svoje poštovatelje i protivnike, svoje učenike i osporavatelje, dok stranci začudno gledaju tko je brkati čovjek usamljen na klupi, je li važan svojoj Hrvatskoj? Prolaze važne obljetnice, dođu stariji i mlađi pjesnici nakloniti se s karanfilom na pjesnikovu mirogojskom grobu, odaju počast njemu i obitelji prigodnim riječima, recitiraju stihove, svjesni vlastite nedostojnosti kličnja uz Gustlovo ime, održe se simpoziji u čast Antuna Gustava, najpoznatija matošologinja Dubravka Oraić Tolić prikaže književno stvaralaštvo provučeno znanstvenim aparatom i nakon svega – muk.

Nema ni čuka ni netopira ni cvrčka, tek jalovost nade da će progovoriti stara prznica, neomiljena zbog britkosti, spremna zavaditi se i s onima koji se prijateljski nazivaše, ako ih profesionalno okrnje svojim preciznim i ubojitim riječima. Što je nama Matoš danas, osim rasprave o rodnoj kući? Pokušao je književnik Lajčo Perušić odgovoriti na dotično pitanje, pa ne nađe u Hrvatskoj časopis koji bi objavio dulji razgovor „Matoševo sjećanje na budućnost“, utočište mu se ukaza u Subotici i „Novoj riječi“. I ta sličica posmrtno sudbine čovjeka bunjevačkoga podrijetla (ah, Plavno naša dična očinska), Srijemca rođenjem (što je i sam Matoš ponosno naglašavao) govori o nepotrebnom strahu koji vlada Lijepom Našom, posredno i čestoj šutnji akademske zajednice, nevoljno uhvatiti se u koštac sa svime što Gustl ima reći, makar i zamišljenim riječima iz pera uglednoga pisca. Ili su ugledni ipak oni drugi, što od Deklaracije o zajedničkom jeziku dodijavaju o jednom te istom policentričnom jeziku, i za svoje stvaralaštvo dobivaju javna priznanja, mjesta u cijenjenim (samopromoviranim) institucijama, objavljuju članke u vodećim novinama i vraćaju udarce kada se spomene Zakon o hrvatskom jeziku, opet, jer boli njihovu „sarajevsku“ dušu, vjernu nepostojećem bratstvu i jedinstvu naših naroda i narodnosti. Bi li taj stari laf opalio nogom u dupe svakoga tko osporava važnost donošenja zakona koji brani hrvatski nacionalni identitet, bi li i on bio proglašen zaostalom desničarom, katolibanom, ravnzemljašem, klečavcem, što već sve ne će smisliti i u isti koš staviti, na istovjetan način kao istočni susjedi, čitavu hrvatsku naciju kao ustašku, ogrezlu o zločinu, koji se nastavlja nepopuštanjem Srpskoj akademiji nauka i umetnosti da dubrovačke pisce proglašuje srpskima, u izostanku pisane riječi tijekom renesanse i baroka, nameračeni vukovskom štokavštinom zagrnuti nemalo gospodskim šeširoj i skruti pod svoja njedra ono što im nikada nije pripadalo?

I kamo biste htjeli krenuti, dragi Gustl, ako dopustite intimističko oslovljavanje, kamo Vam duša sniva? Minuciozno ste oko Lobora nacrtali riječima sve razlike hrvatskoga i srpskoga čovjeka, uz dužno poštovanje, ne bih se složio s poopćavanjem o njihovim boljim novinarima, ali imali ste pravo na svoj sud, rišući bilješke, oplakujući pokojnoga prijatelja Janka Veselinovića, kojega ste opleli u prikazu „Hajduka Stanka“ pa sedam godina niste razgovarali. Štošta se promijenilo u ovih stotinjak godina i ne vjerujem da bi Vam bilo pravo vidjeti koliko su udaljene Hrvatska i Srbija, mi još vidajući rane barbarske agresije događene u osmom desetljeću poslije Vaše smrti. Ako mi što odzvanja grudima, Vaše su riječi iz razmatranja „Književnosti i književnici“: „Čuvanje dragoga, slatkoga, svetoga jezika pradjedovskoga, obrana i borba za njegovo oslobođenje, evo zajedničkoga temelja književnomu radu, evo prirodne tendencije cijeloga našoj književnosti.“

U tim je riječima satkana poanta onoga što se pokušava i zakonski regulirati, tolikih desetljeća samostalnosti, a bez pristojnoga, bez ikakvoga Zakona o hrvatskom jeziku. Nije to razlikovno pitanje hrvatskoga i srpskoga naroda, i ne treba imati bojazni da će knjige na srpskom jeziku moći biti otkupljivane u nacionalnoj i ostalim knjižnicama, kako se strahovito plaše u Hrvatskom društvu pisaca. Jer, da, ako niste primijetili, imamo i dva književna društva, s tim da ono utemeljeno 1900. godine nagradu „Gjalski“ uglavnom dodjeljuje pripadnicima drugoga tabora, neopredijeljenima ili onima koji se zbog primljene počasti pokajnički vrte u Društvo hrvatskih književnika. Znam koliko ste razlagali osobnost književnika ključem njegova stila, tumačeći da talent ne mora biti usklađen s moralom, da individualnost i kvaliteta, makar i prorijeđena, stvaraju besmrtna djela (ili barem ona srednje ruke), ali negdje je pošlo po krivu, podjela na „naše“ i „njihove“, toliko razdjeljenosti da se čovjek u Hrvatskoj svagdje može osjećati nepripadajućim strancem, a ne samo u Rijeci, kako pišete u glasovitom putopisu, tada mađaronski otkinutom gradu željeznicom do

HR kalendar

- 2. listopada 1872. rođen Robert Frangeš Mihanović
2. listopada 1897. praižvedba opere „Porin“
2. listopada 1971. poginuo Rene Marčić
2. listopada 1978. umro Zvonimir Katalenić
2. listopada 1997. umro Grgo Gamulin
2. listopada 2007. umro Šime Đodan
3. listopada 1905. potpisana Riječka rezolucija
3. listopada 1929. zabranjeno isticanje hrv. zastave

Pretraži hkv.hr

Search bar with Google logo and search icon

Kontakti

KONTAKTI
Telefon Tajništva +385 (0)91/728-7044

Elektronička pošta Tajništva tajnistvo@hkv.hr

Elektronička pošta Uredništva urednistvo@hkv.hr

Bakarskoga zaljeva, nedavno Europskoj prijestolnici kulture, u kojoj se vidjeti. Nemoгуće je pobjeći glavnoj struji, ona koio vodi i određuje tkc **Kultura** i hrvatskoga i europskoga moglo n kanonski pisac, revalorizira se Marulićeva „Judita“ pet stoljeća nakon objavljivanja, podilazi dječjoj lijenosti, jer svako djelo skraćeno s prikazom likova i radnje nalazi se na tom Vama nepoznatom svemrežju. Trebalo bi se debelo dovinuti što, osim te oštirne othodećih naraštaja i zahtjevnosti širine znanja, nije prisutno na računalnom zaslonu.

Snalaženje

Svi članci na Portalu su smješteni ovisno o sadržaju po rubrikama. Njima se pristupa preko glavnoga izbornika na [vrhu stranice](#). Ako se članci ne mogu tako naći, i tekst i slike na Portalu mogu se pretraživati i preko [Googlea](#) uz upit (upit treba upisati bez navodnika): „traženi_pojam site:hkv.hr“.

Administriranje

Korisničko ime

Lozinka

Zapamti me

- Zaboravili ste korisničko ime?
- Zaboravili ste lozinku?

Ne želim sputavati novotarijama, kanonima i dogmama, znam da nisu po volji Vašega izoštrenoga estetskoga njuha, i nije zalud nesretni Charles Baudelaire bio temom feljtona, otimajući se „Cvjetovima zla“ i „Litanijama Sotoni“ svemu onome što je u jezgri nosio kao loš dak nesređenih obiteljskih okolnosti. Ali kola su u jednom trenutku krenula nizbrdo, stjerani smo i dijeljeni u torove, sjevera i juga, političkih opredjeljenja, odavno mađaroni presušiše, a nama nikad dovoljno neprijatelja. Ili da spomenem, a da ne otvaram stare rane, kako jedini pristojni nogometni stadion u državi imamo upravo zahvaljujući Mađarima, u našem dragom Osijeku na Dravi, tom Essekeru od mulja Kopačkoga rita, komaraca kakvih ne nađoh ni u jednom Vašem putopisu, ni uz obronke Oštro-grada ili kapelu samoborske sv. Ane.

Kolonizirani smo na perfidniji, lukaviji način, najprije je industrijalizacija otjerala seljaka s njive u tvornice, uz komunizam nacionaliziranu zemlju, a poslije, s oslobođenjem i suverenošću, kapitalizam je seljaka sveo na nekoliko svinja sa žutim naušnicama, budno praćenih i veterinarskim i bruxelleskim očima. Kako bi danas omiljeni Vam Ante Kovačić portretirao tipičnoga hrvatskoga seljaka, pa čak i njegov prijelaz u gospodičića, kada su razlike sela i gradova posve nestale, jer svaki atar ima trgovački centar kao svetište potrošača, i svaka seljačka kuća (s roditeljima i djecom, ako imaju hrabrosti zajedno živjeti) samo je spomenar davnih razglednica, jer valja raditi dodatni posao da se osigura egzistencija! Iznimka su obiteljska poljoprivredna gospodarstva, ta rijetka pokrivala po stidnim mjestima koja skrivaju bitnost izumiranja davne panonske žitnice, i vlakovi bez voznoga reda iz poslijeratnoga vremena (1945.) postadoše autobusi za Njemačku i Irsku. Ne će Vas iznenaditi ako povjerim da mi najbolji slavonski prijatelj živi u Geislingenu, na njemačkom jugozapadu, u plodnom stuttgartskom krajoliku, i ne pomišlja na povratak, sa suprugom i dvoje malodobne djece. K tomu i manja hrvatska zajednica u tom mjestu uopće ne komunicira međusobno, vele da Švabe pristojnije i srdačnije razgovaraju s njima nego Hrvat s Hrvatom. Ali i to je naša realnost, već dugi niz godina, uz demografsko propadanje, ubijanje stare seljačke duše, mislećega čovjeka, a samim tim i zamašnjaka potencijalnih promjena.

Stranački aparatčici, nenaviknuti na rad od ranih dana stranačkih hijerarhija, dolaze na odgovorna mjesta prema partijskoj liniji, preuzimaju važne dužnosti i onda se čudimo gdje je zapelo, i kako smo sami sebi skuhalo kašu. Volio bih da mogu ljepše teme pripovijedati, ali i sami zurite u Zagreb kakav nikada nije bio, ne samo uslijed pretrpljenoga potresa, već uopće –svojim staračkim izgledom prestao je biti onim Šenoinim gradom, u koji smo se tako rado uzdali, diveći se, svaki u svojem dobu, zelenilu i pročeljima zgrada, ptičjemu poju i radišnim obrtnicima. Nestade srednjega sloja, sve je ili elitizam ili siromaštvo, samo naizgled pristojnije jer ne spavaju tisuće na savskim klupama kao ti na pariškim, nema ni one kavanske cike i vike, polemiziranja s neistomišljenicima, poštenoga nadmudrivanja riječima (još više djelima), sve je utihnulo u svojim bežičnim zakutcima (da suviše ne gnjavim internetom) i promatra eutanaziranje glavnoga grada. Što će nebo sutra govoriti o nama, dragi Gustl, ako što ne promijenimo, svatko prema svojim mogućnostima darovanih talenata? Hoće li samo šutjeti, kao i Vaši kip, ometan građevinskim strojevima, u taj pusti, sve siviji zagrebački suton?

(nadahnuto „Putopisima i portretima“ Antuna Gustava Matoša)

Tomislav Šovagović

Tekst je dio niza „Skitnje novoga iverja“, a objavljen je na Portalu HKV-a u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti u 2023. godini Agencije za elektroničke medije. Prenosjenje sadržaja dopušteno je uz objavu izvora i autorova imena.

Povezano

- T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (1)
- T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (2)
- T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (3)
- T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (4)
- T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (5)
- T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (7)
- T. Šovagović: Skitnje novoga iverja (8)

ALSO ON PORTAL HRVATSKOGA KULTURNOG VIJEĆA

<p>U Mariji Bistrici obilježena 25. ...</p> <p>2 days ago · 5 comments</p> <p>U povodu 25. obljetnice proglašenja blaženim kardinala Alojzija ...</p>	<p>D. Dijanović: Ukidanje gotovine značilo bi ...</p> <p>3 days ago · 13 comments</p> <p>Ukidanje gotovog novca samo je jedan aspekt provođenja ideje Velikog ...</p>	<p>A. Beljo: Prilog savjetovanju o Nacrtu ...</p> <p>4 days ago · 12 comments</p> <p>Donošenje Zakona o hrvatskom jeziku u današnjem ...</p>	<p>Kiš Ma</p> <p>2 da</p> <p>Potl</p> <p>Mar</p> <p>Kon</p>
--	--	---	--